

O fibulă „digitată” descoperită la Socu (comuna Bărbătești, județul Gorj)

Vasile Marinoiu, Dumitru Hortopan

Cu câțiva ani în urmă a fost descoperită, în mod fortuit, pe valea Gilortului în satul Socu (com. Bărbătești) o fibulă „digitată” de bronz¹. Localitatea s-a impus în literatura de specialitate mai ales prin cercetarea pe parcursul mai multor campanii arheologice a unei așezări geto-dacice de sec. I a Chr.- I p. Chr.².

Fibula a fost lucrată din bronz prin turnare și se încadrează din punct de vedere al dimensiunilor în grupa exemplarelor mici, măsurând 4,80 cm. Se păstrează într-o stare de conservare bună lipsindu-i resortul și acul de prindere.

Partea superioară are o formă semidiscoidală fiind prevăzută cu cinci butoni dispuși radial delimitați printr-o linie excizată (fig. 1/a).

Placa piciorului este romboidal-alungită și prevăzută cu o pereche de proeminente laterale în forma unor ciocuri de pasăre stilizate. Pe partea cea mai lată a piciorului se află doi butoni sferici laterali.

Apendicele terminal are o formă ovoidală și este despărțit de placa piciorului prin două linii excizate.

Partea care leagă placa superioară de placa inferioară este puțin reliefată.

Atât placa semidiscoidală cât și placa piciorului sunt netede fiind lipsite de orice element de decor.

Pe partea stângă a axului fibulei, între cei doi butoni sferici de pe placa fibulei, se află „caseta” de formă circulară unde a fost montată o piatră semiprețioasă, azi dispărută. „Caseta” este încadrată de două

linii incizate horizontale, paralele și puțin oblice. De pe reversul fibulei unde era mecanismul de închidere se mai păstrează doar portagrafa din care lipsește o parte (fig. 1/b). Portagrafa turnată odată cu fibula e fixată pe partea stângă a plăcii semidiscoïdale. Resortul și acul de prindere nu se mai păstrează.

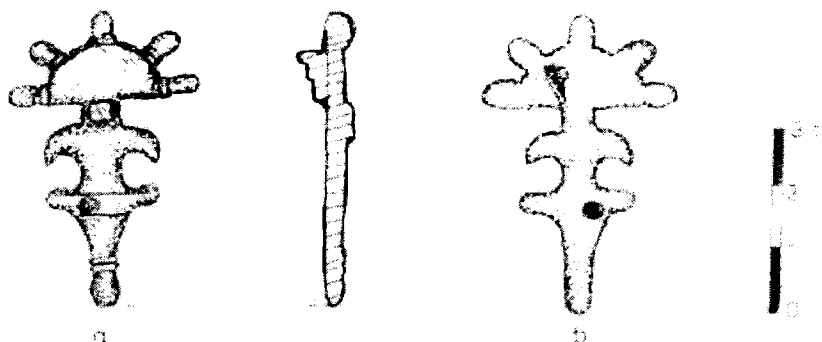

FIG. 1. FIBULA „DIGITATĂ” descoperită la Socu.

Fibulele „digitate” descoperite în spațiul românesc au făcut obiectul a numeroase studii³ publicate la noi în țară cât și în străinătate. Cel mai recent aparține lui Dan Gh. Teodor⁴ unde sunt puse în discuție toate exemplarele de acest gen apărute în spațiul carpato-danubiano-pontic, avansând o nouă clasificare tipologico-cronologică a acestor categorii de piese vestimentare. În cadrul acestei clasificări piesa noastră se înscrie tipului București-Tei-Suceava-Piatra Frecăței (tipul I.5.) ce cuprinde fibule miniaturale cu placa piciorului romboidal triunghiulară sau alungită și capete de pasăre stilizate⁵.

Cele mai bune analogii le avem cu fibule descoperite la Valea Budurească și Hansca care se încadrează subvariantei a doua a aceluiași tip⁶. Trebuie făcută totuși mențiunea că spre deosebire de fibulele de la Valea Budurească și Hansca, piesa noastră nu a fost decorată.

Din punct de vedere cronologic acest tip de fibule datează de la începutul sec. VII-lea și sunt folosite până în al treilea sfert al aceluiași

secol.

Întâlnite pe o arie vastă (Asia Mică, Cehia, Slovacia, Ucraina, Germania) se consideră că această categorie de piese vestimentare au fost executate mai ales în atelierelor meșteșugărești din spațiul carpato-balcanic, beneficiarii lor fiind în primul rând populația autohtonă, romanică și ulterior alte elemente etnice⁷.

Fibula „digitată” de la Socu-Bărbătești este până acum o apariție singulară pe teritoriul județului Gorj, prin ea îmbogățindu-se literatura de specialitate cu o nouă descoperire.

Summary

One „digitated” fibula discovered to the Socu-Bărbătești area, Gorj

The autors published one bronze „digitated” fibula, discovered in area of the Socu-Bărbătești (Gorj area). This one is the first one of this type untill now in our area, Gorj.

Typological speaking, this fibula from Socu, belong to the second variant of București-Tei-Suceava-Piatra Frecăței (type I.5) and to the beginning of the 7 – centhury p. Chr. Who was used untill in a third quartea to the same centhury.

NOTE:

1. Piesa a aparținut până de curând prof. L. Albăstroiu care o primise de la un elev din satul Socu (com.Bărbătești). Recent a fost achiziționată de către directorul Muzeului Județean Gorj, V. Marinoiu, și donată acestei instituții unde se păstrează sub numărul de inventar 18972.
2. Petre Gherghe, *Săpăturile din așezarea geto-dacică de la Socu-Bărbătești (județul Gorj)*, MCA (a XIII-a Sesiune anuală de rapoarte, Oradea) 1979 p. 91-99; P. Gherghe, Gh. Calotoiu, *Așezarea dacică de la Socu-Bărbătești, jud. Gorj*, MCA (a XVII-a sesiune anuală de rapoarte, Ploiești, 1983, (partea I), 1992, p. 153-160; Gh. Calotoiu, I. Mocioi, V. Marinoiu, *Mărturii arheologice în Gorj*, Tg-Jiu, 1987, p. 61-72; Gh. Calotoiu, *Un atelier de făurar și unelte geto-dacice descoperite în județul Gorj*, Litua, 4, 1988, p. 23-29.
3. I.Nestor, C.S. Nicolaescu-Plopșor, Der

völkerwanderungszeitliche Schatz Negrescu, Germania, 22, 1938, p. 33-41; D. Popescu, *Fibeln aus dem Nationalmuseum für Altertümer in Bukarest*, Dacia, 9-10, (1941-1944) 1945, p. 496-505; M. Comşa, *Discuții în legătură cu pătrunderea și așezarea slavilor pe teritoriul R.P.R.*, SCIV, 11, 1960, 1, p. 159-166; I. Nestor, *L'établissement des Slaves en Roumanie à la lumière des quelque découvertes archeologique recentes*, Dacia, N.S., 5, 1961, p. 429-505,; A. Petre, *Fibulele „digitate” de la Histria (partea I)*, SCIV; 16, 1965, 1, p. 67-96; **ibidem** (partea a II-a), SCIV, 16, 1965, 2, p. 275-289; idem, *Contribuția atelierelor romano-bizantine la geneza unor tipuri de fibule „digitate” din veacurile VI-VII e.n.*, **SCIV**; 17, 1966, 2, p. 255-276; bibliografia de specialitate cu privire la fibulele „digitate” descoperite în spațiul românesc se găsește în recentul studiu al lui Dan GH. Teodor, *Fibule „digitate” din secolele VI-VII în spațiul carpato-dunăreno-pontic*, Arheologia Moldovei, 15, 1992, p. 119-152.

4. **Ibidem.**,

5. **Ibidem.**, p. 129

6. **Ibidem.**, fig. 6/2,3, p. 147

7. **Ibidem.**, p. 1.30